Românii în filmele italienești: badante, prostituate și traficanți

Tată, ești singurul italian care a reușit să fie părăsit de o româncă! Băiatul meu, de doisprezece ani, mă cheamă, revoltat, să văd trailerul noului film, pentru adolescenți, intitulat *Piuma.* Într-una dintre scene, protagonista, în toiul unei discuții aprinse cu tatăl ei, îi spune acestuia că nu e cel mai potrivit să-i dea sfaturi despre viață, tocmai el, *singurul italian care a reușit să fie părăsit de o româncă.* Băiatul meu mă întreabă dacă nu mi se pare rasistă o astfel de replică?

Nu pot recunoaște, în fața lui, că mi se pare, dacă nu chiar rasistă, cel puțin ofensatoare la adresa noastră, mai ales, pronunțată cu o intonație, care accentuează sensul peiorativ al frazei. Toate principiile educative cu care mi-am crescut copilul, născut în Italia, cu tată italian, sub semnul diversității, care imbogățește o societate, și al multiculturalității, care deschide larg mințile, nu pot să dispară în van din cauza unei replici dintr-un film!

În realitate, însă, nu e vorba doar despre o singură replică și îmi vin în minte alte scene în care, fie apar români, care întruchipează personaje negative sau stereotipale (badante sau escort), fie replici jignitoare și discriminatorii, adesea gratuite, la adresa românilor. Mă întreb dacă, nu cumva, toate prejudecățile și locurile comune, care au ținut primele pagini ale ziarelor din Italia, în ultimii ani, nu s-au mutat în spațiul cinematografic,

schimbând doar registrul, dar nu și substanța? Românii nu mai sunt, atât de des, protagoniștii unor evenimente de cronică, dar au devenit ținta unor atacuri discriminatorii mult mai subtile în noile filme italienești.

Ceea ce mă surprinde este faptul că publicul italian nici măcar nu sesisează conotațiile negative, pe care le are o anumită replică, poate pentru că percepția românilor este atât de compromisă, incât nu mai surprinde pe nimeni o frază cum ar fi: *Tată, ești singurul italian care a reușit să fie părăsit de o româncă*! Mi-am dat seama de asta într-o seară, la o pizza, cu prietenii mei italieni, pe care am încercat să-i fac să înțeleagă de ce mi se pare jignitoare o astfel de replică și multe altele, din filme care au avut mare succes la public, realizate de regizori importanți.

De exemplu, în filmul *Il nome del figlio, Numele fiului*, realizat de o mare regizoare, Francesca Archibugi, cu un scenarist de excepție, Fracesco Piccolo, una dintre protagoniste, uitându-se în oglindă, exclamă: *Doamne, cum m-am fardat, cu verdele ăsta par o româncă!* Cum adică, îmi vine să spun și eu, întocmai ca fiul meu, româncele se fardează toate cu verde? Și eu, uneori, mă machiez cu un pic de verde, pentru că, fiind roșcată, se potrivește, dar, de când am văzut filmul, sunt atentă, pentru că nu vreau *să par o româncă.*

A părea o româncă…De multe ori mi s-a spus că *nu par româncă*, iar eu aș fi vrut să-i întreb pe cei care erau convinși că îmi făceau un compliment, cum e, de fapt, o româncă? Unii m-au întrebat cum de am pielea deschisă la culoare, dacă sunt româncă, convinși că toți românii sunt mai tuciurii. Am auzit atât de multe fraze, care mi s-au părut jignitoare sau discriminatorii, în cei 15 ani, de când sunt în Italia, încât aș putea scrie scenariul unui lung film. Mă limitez, însă, la

replici din filme pe care le-au vazut milioane de italieni și, la care, mulți au rămas indiferenți.

Româncele, spre exemplu, se bucură de atenție în filmele italienești, dar nu și de considerație. Aproape întotdeauna sunt badante sau prostituate, de lux, ce-i drept.

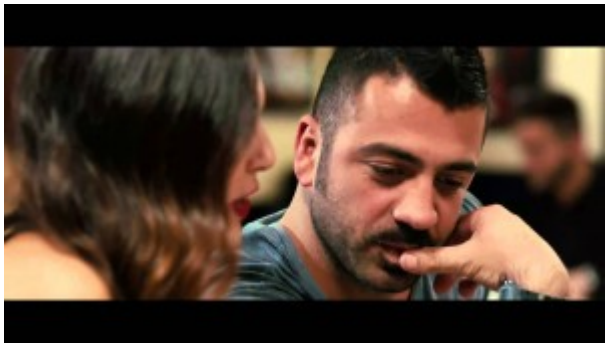

În comedia *Amici come noi, Prieteni ca noi*, apare, printre personaje, Florina, o badantă româncă, cu care are o relație Amedeo, unul dintre protagoniști. Florina e apreciată pentru generozitatea ei amoroasă și pentru calitățile ei pe plan sexual. *Atunci când e vorba despre iubire, nu e nimic de făcut, româncele sunt cu mult înainte*, spune Amedeo, explicând de ce i-a picat cu tronc românca.

Într-o altă comedie, *La vita è una cosa meravigliosa*, Dorina e o româncă de care se îndrăgostește un polițist. În timp ce realiza niște interceptări telefonice, descoperă că iubita lui era, de fapt, o prostituată de lux. Atunci când o întreabă de ce o face, Dorina se justifică, spunând că trimite bani acasă, la București, mamei sale, care visează să-și deschidă o pompă de benzină. Scenaristul nu scapă ocazia să exploateze un joc de cuvinte cu tentă erotică, creat în jurul cuvântului *pompă,* care, în italiană se referă la o anumită practică sexuală.

Cum spuneam, româncele, în filmele italienești, sunt, fie badante, fie prostituate. În filmul *Sotto una buona stella (Sub o stea norocoasă)* românca e o muncitoare în salopetă, care restructurează un apartament și deranjează vecinii, pentru că lucrează la ore nepotrivite. Își cere scuze spunând că a confundat fusul orar de la Roma cu cel din București și se oferă să repare, gratis, mașina de spălat a vecinilor. În același film, apare și nelipsita badantă româncă. La fel ca în filmul *Pazze di me, Nebune după mine*, unde Niculina, îngrijitoarea unei profesoare bolnave de Alzheimer, are o singură pasiune, cafeaua *espresso*, și o singură grijă, că bătrâna va muri și va rămâne fără loc de muncă.

Într-un film de televiziune, intitulat *Rosso e blu (Roșu și albastru),* a cărui acțiune se petrece într-un liceu din Roma, unul dintre personaje este un elev român, Adam, foarte inteligent, serios și sârguincios, cu părinți ambițioși care doresc ca fiul lor să fie primul în clasă, sperând ca, în acest mod, să obțină un fel de revanșă morală pentru toate umilințele pe care le-au trăit, ca emigranți, în Italia. Scenaristul a considerat, probabil, că un astfel de român ar putea părea atipic și la făcut protagonistul unei scene dure de delicvență. Băiatul bun nu ezită să fure un pistol și să jefuiască o benzinărie, din dragoste pentru fata rebelă și labilă de care era îndrăgostit și căreia îi șoptește, adesea, cuvinte de dragoste, în română. Se pare că e foarte greu pentru un scenarist să se elibereze de stereotipurile legate de români, atât de înrădăcinate în mentalitatea publicului

italian, dacă până și unui adolescent român i se dau conotații negative, adesea forțate.

În 2013, Alessandro Gassman debuta ca regizor cu un film intitulat *Razza bastarda,* în care interpretează personajul lui Roman, un traficant de droguri român, care trăiește la periferia societății, dar care visează un altfel de viitor pentru fiul su, Nicu. Majoritatea personajelor sunt români, fie traficanți sau criminali, fie prostituate (una dintre ele, interpretată de către Mădălina Ghenea). Atmosfera e sumbră, dominată de o violență ieșită din comun, de o agresivitate exremă și de o degradare morală greu de imaginat. *Am hotărât să povestesc în acest film despre acei oameni care greșesc mult în viață, aș fi putut sa fiu mai clement cu ei, însă nu mă interesa asta,am vrut să fac un film dur, la fel ca locurile pe care le-am descris,* a spus regizorul.

Poate e doar o întâmplare, sau o pură coincidență faptul că toate personajele sunt români, nu albanezi, polonezi sau ruși. Așa cum, probabil, e doar o întâmplare că nu apare niciodată, într-un film italian, un român medic, profesor, cercetător, inginer sau muzician.

În ceea ce privește muzicienii, trebuie să rectific: uneori apare vreun grup de romi, care cântă pe străzile Italiei, sub privirile curioase sau grăbite ale trecătorilor, pentru care rom sau român sunt doar sinonime pentru a indica aceeași comunitate, care se vede nevoită să se lupte cu multe prejudecăți și cu scenariști neinspirați.